2de vergadering

Woensdag 16 september 1998

Aanvang 12.30 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 148 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Blok, De Boer, Bolkestein, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijksma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Van Dok-van Weele, Duijkers, Duivesteijn, Eisses-Timmerman, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kalsbeek-Jasperse, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, De Milliano, Nicolaï, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, Voorhoeve, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken, Peper, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Van Aartsen, minister van Buitenlandse Zaken, Korthals, minister van Justitie, Hermans, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Zalm, minister van Financiën, De Grave, minister van Defensie, Pronk, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw Netelenbos, minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Jorritsma-Lebbink, vice-minister-president, minister van Economische Zaken, de heren Apotheker, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, K.G. de Vries, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Borst-Eilers, vice-minister-president, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Herfkens, minister voor Ontwikkelingssamenwerking, de heren Van Boxtel, minister voor het Grote Steden- en Integratiebeleid, G.M. de Vries, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Benschop, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Cohen, staatssecretaris van Justitie, mevrouw Adelmund, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heren Van der Ploeg, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Vermeend, staatssecretaris van Financiën, Van Hoof, staatssecretaris van Defensie, Remkes, staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, mevrouw J.M. de Vries, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, de heer Ybema, staatssecretaris van Economische Zaken, mevrouw Faber, staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de heer Hoogervorst, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Verstand, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Vliegenthart, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee, dat de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij hedenochtend een werkbezoek brengt aan het Westland. Dat is weliswaar hier in de buurt, maar men is door problemen op de weg niet in staat om hier op tijd te zijn. De collega's zijn dus onderweg en hopen in een halfuur deze zaal te bereiken.

De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, dat de vaste commissies, in afwijking van artikel 32 van het Reglement van orde, omtrent de in haar handen gestelde voorstellen van begrotingswetten bij wijze van voorbereidend onderzoek, naast het overleg met de regering in het kader van de procedure voor het begrotings-

onderzoek, kunnen volstaan met het uitbrengen van een verslag, houdende een lijst van vragen.

Ik stel voor, de spreektijden voor de begrotingsbehandeling – eerste en tweede termijn – als volgt vast te stellen: PvdA 550 minuten, VVD 525 minuten, CDA 450 minuten, D66 300 minuten, GroenLinks 280 minuten, SP 160 minuten, RPF 105 minuten, SGP 105 minuten en GPV 95 minuten. Dit is inclusief de spreektijd voor de financiële beschouwingen.

Ik stel voor, de stukken 20389, nr. 34, 22187, nr. 64, 23268, nr. 5, 23645, nr. 39, 24490, nr. 13, 24587, nrs. 29 en 31, 24710, nr. 5, 25240, nr. 9, 25600-V, nrs. 86 en 87, 25600-XI, nrs. 56, 58 en 60, 25600-XVI, nrs. 69 en 70, 26003, nr. 4, en 26067, nr. 4, voor kennisgeving aan te nemen.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Vos.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! Ik zou de regering willen vragen om de Kamer op korte termijn te informeren over de recente ontwikkelingen in Albanië, die toch zeer zorgelijk zijn. Ik wil de regering eveneens vragen om in die brief speciaal in te gaan op het feit dat Montenegro nu de opvang van gevluchte Kosovaren niet wil of niet kan garanderen en deze doorstuurt naar Albanië. Dat lijkt mij tot een onwenselijke situatie te leiden. Bevinden zich hieronder inderdaad ook groepen gevluchte Kosovaren die bewapend zijn? Dat kan tot escalatie van de conflicten leiden. Kan de regering ons daarover informeren en aangeven welke actie zij en de Europese Unie zullen ondernemen om het conflict verder in de hand te houden?

De heer **Koenders** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Ik ondersteun het verzoek van mevrouw Vos. Wij waren juist in het proces om daar vragen over te stellen, maar ik denk dat haar verzoek zeer actueel is. Het is mijns inziens van belang om daar inderdaad heel duidelijk de rol van de Europese Unie bij te betrekken die – naar ik heb begrepen – vanmorgen heeft besloten om op nota bene ambtelijk niveau een envoy daarheen te zenden. Dat lijkt mij een zeer zwakke maatregel en wellicht kan de minister van Buitenlandse Zaken er daarom bij betrekken wat precies is besloten in de Europese Unie en wat de Italiaans-Duitse voorstellen terzake zijn.

De **voorzitter**: Ik begrijp dat mevrouw Vos dit een versterking vindt van haar verzoek.

Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, hoewel ik aanneem dat het al iets eerder is aangekomen!

Aldus wordt besloten.

Aan de orde zijn:
- **de algemene politieke beschouwingen naar aanleiding van de Miljoenennota voor het jaar 1999.**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Lezende in al die honderden pagina's papier die wij gisteren van het kabinet kregen aangeboden, kreeg ik steeds meer het gevoel dat er in Nederland twee werelden bestaan, die van de politiek en de echte daarnaast. Die twee drijven steeds verder uit elkaar. Ik heb prachtige zinnen gelezen en heel veel cijfers gezien. Uiteraard, het kabinet beschikt over genoeg hardwerkende ambtenaren. Maar ik mis zo verschrikkelijk de echo van de vele emoties die zo voelbaar zijn in onze samenleving. Onfatsoen in het verkeer, geweld op straat, vandalisme in stadions: daar storen veel mensen zich aan, of zij hebben er direct last van. Zij voelen zich tegelijk machteloos. Natuurlijk moet iedereen zijn eigen steentje bijdragen, en de regering kan niet alles oplossen. Maar zij mist de gemeenschappelijke verontwaardiging en de gemeenschappelijke zorg. Een gemeenschappelijke sfeer, waarin wij met z'n allen de problemen van vandaag en morgen kunnen aanpakken. Er wordt in Den Haag eindeloos touwgetrokken over wachtlijsten in de zorg, maar je zult nu thuis zitten wachten op een levensbelangrijke operatie, en maar steeds geen oproep krijgen. Je zult vandaag maar tuinder zijn, en je toekomst zien wegdrijven zonder een begin van een oplossing te zien. Natuurlijk kan het kabinet vandaag niet al die problemen oplossen, alhoewel wij bijvoorbeeld wel graag zouden zien dat het kabinet bereid is klip en klaar uit te spreken dat die recente dramatische waterschade valt onder de Wet schadevergoedingsregelingen rampen. Maar hoe vaak horen mensen wel over plannen, maar zien zij geen verbetering? Hoeveel burgers ergeren zich er niet aan dat de overheden in dit land voor bijna elk simpel probleem bijna automatisch dure externe bureaus inhuren? Als al die vergaderuren die in Nederland de afgelopen tijd zijn besteed aan bijvoorbeeld bestuurlijke herindeling eens zouden zijn gebruikt voor het verbeteren van de service aan de burger! Nogmaals, ik verwacht van het kabinet niet direct een oplossing voor elk probleem. Wat ik wel verwacht, is een houding die betrokkenheid toont, in plaats van bestuurlijke afstand. Echte antwoorden! Maar waar is het antwoord op die echte zorg over geweld, over mentaliteit, over fatsoen, over het gebrek aan respect voor de anderen in de samenleving, die steeds meer om geld en steeds minder om mensen draait? Waar is die begripvolle hand naar de weifelende oudere, die niet meer alleen over straat durft en die niet weet of er morgen voldoende zorg voor hem of haar is? Het gaat om het verhaal achter de cijfers. Dat wil de CDA-fractie vanmiddag hier naar voren brengen, ook internationaal.

Mevrouw de voorzitter! Als de Dow Jones, de Nikkei en de AEX graadmeter zijn voor het financiële klimaat waarin wij ons bevinden – dat zijn ze natuurlijk – is dit een tijd waarin het woord ''grillig'' misschien nog het beste past. Onvoorspelbaar, en dus reden voor voorzichtigheid. Niet navelstaren in de Nederlandse polder, onder het roepen van ''kijk eens hoe goed wij het doen'', maar beseffen dat de combinatie van wereldwijde economische onzekerheid samenvalt met de politieke overlevingsstrijd van de leiders van de Verenigde Staten en Rusland. Saddam Hussein kan zijn gevaarlijke gang gaan. Kosovo brandt. Albanië barst uit. India en Pakistan bieden tegen elkaar op. Netanyahu en Arafat komen geen streep nader tot elkaar en de leider van het invloedrijkste land ter wereld roept driemaal per dag: ''het spijt me''. En dit alles in een tijd dat Amerikaans leiderschap